

दीनदयाळ अंत्योदय योजना/ राष्ट्रीय नागरी उपजीविका अभियानांतर्गत बंद तसेच विस्कळीत स्वयंसहाय्य समूहातील सदस्यांना प्रस्तावित स्वयंसहाय्य समूहाचे सदस्य करून घेणे बाबत.

महाराष्ट्र शासन
नगर विकास विभाग
शासन निर्णय क्र.एनयुएलएम -२०१७/प्र.क्र.१७/नवि-२०
मंत्रालय, मुंबई - ४०० ०३२
दिनांक : ०८ जून, २०१७

वाचा : शासन निर्णय क्रमांक एनयुएल-२०१४/प्र. क्र./१०४/नवि-३३, मंत्रालय मुंबई,
दि. २८ ऑगस्ट, २०१४

प्रस्तावना :

केंद्र शासन व राज्य शासन पुरस्कृत दीनदयाळ अंत्योदय योजना राष्ट्रीय नागरी उपजीविका अभियान (DAY-NULM) राज्यातील काही नागरी भागात राबविण्यात येत आहे. अभियानांतील सामाजिक अभिसरण व संस्था बांधणी घटकांतर्गत शहरी गरीब लाभार्थ्यांचे स्वयंसहाय्य समूह स्थापन करणे गटांच्या संस्था उभ्या करणे, विविध प्रशिक्षणाच्या माध्यमातून सदस्यांचे सक्षमीकरण करणे असे उपक्रम राबविले जातात.

०२. यापूर्वी राज्यामध्ये राबविण्यात आलेल्या सुवर्ण जयंती शहरी रोजगार योजनेअंतर्गत स्थापन स्वयंसहाय्य समूह/गटांना राष्ट्रीय नागरी उपजीविका अभियानात सामावून घेऊन त्यांना अभियानाच्या योजनांचा लाभ देण्याची तरतूद शासन निर्णय दि. २८ ऑगस्ट, २०१४ अन्वये तसेच अभियान राबविण्याबाबत असलेल्या मार्गदर्शक सूचनांनुसार करण्यात आलेली आहे. तथापि यापूर्वी या योजनेंतर्गत स्थापन करण्यात आलेल्या स्वयंसहाय्य समूह / गटांपैकी काही समूह/गटातील काही सदस्यांचे स्थलांतर, गटातील सदस्यांचा कमी झालेला सहभाग, समूहातील अंतर्गत वाद अशा विविध कारणास्तव बंद अथवा विस्कळीत झालेले आहेत. त्यामुळे अशा स्वयंसहाय्य समूह / गटातील सदस्य हे अभियानातील सामाजिक अभिसरण व संस्था बांधणी या घटकापासून तसेच अभियाना अंतर्गत असलेल्या विविध योजनांच्या लाभांपासून वंचित राहतात.

०३. दीनदयाळ अंत्योदय योजना राष्ट्रीय नागरी उपजीविका अभियानाव्यतिरिक्त स्थापन झालेले व सध्या बंद/विस्कळीत असलेल्या समूह/गटांतील सदस्यांना या अभियाना अंतर्गत नव्याने स्थापन करण्यात येणाऱ्या स्वयंसहाय्य समूहांमध्ये सामावून घेणे किंवा विस्कळीत स्वयंसहाय्य समूह/गट यांचे पुर्नजिवन करणे आवश्यक आहे. यासाठी मार्गदर्शक सुचना देण्याची बाब शासनाच्या विचाराधीन होती.

शासन निर्णय:-

०१. राज्यातील विविध स्थानिक स्वराज्य संस्थां कडून शहरी दारिद्र निर्मूलन कार्यक्रमांतर्गत यापूर्वी स्थापना करण्यात आलेले जे स्वयंसहाय्यता समूह / गट हे सध्या बंद किंवा विस्कळीत अवस्थेत आहेत, अशा समूहातील सदस्यांना दीनदयाळ अंत्योदय योजना राष्ट्रीय नागरी उपजीविका अभियाना अंतर्गत नव्याने स्थापन करण्यात येत असलेल्या स्वयंसहाय्य समूह / गटांत सामावून घेण्यासाठी खालील प्रमाणे मार्गदर्शक पद्धती विहित करण्यात येत आहे.

०२. यापूर्वी नागरी दारिद्र निर्मूलन योजनांतर्गत ज्या स्वयंसहाय्यता समूह/गटांना तत्कालीन योजने अंतर्गत फिरता निधी, बँक कर्ज किंवा अनुदान स्वरूपात अर्थसहाय्य उपलब्ध करून देण्यात आले होते, अशा बंद किंवा विस्कळीत समूह/गटांबाबत खालील बाबींची पडताळणी करण्यात याव.:-

- i. समूह/गट बंद असून त्यावर कोणत्याही बँकेचे कर्ज बाकी नाही याची खात्री करण्यात यावी.
- ii. समूहातर्गत कर्ज, व्यवसायातील मालमत्ता या आधारे अंतर्गत देवाण / घेवाण पूर्ण झाल्याचे निश्चित करावे.
- iii. गटाने आपला समूह/गट विसर्जित करण्याचा ठराव स्थानिक स्वराज्य संस्थेस सादर केलेला असावा.
- iv. गटाची इतर ठिकाणी असलेली नोंद रद्द केलेली असावी

ज्या समूह / गटांना तत्कालीन योजनेतर्गत फिरता निधी, बँक कर्ज किंवा अनुदान स्वरूपात अर्थसहाय्य दिलेले नसेल अशा समूह / गटांबाबत वरील परिच्छेदातील अ.क्र. ii ते iv बाबींची पडताळणी करण्यात यावी.अशा प्रकारे पडताळणी केल्यानंतर बंद समूह/गटांना बंद म्हणून घोषित करण्यात यावे.

०३. अशा रितीने बंद म्हणून घोषित केलेल्या समूह/गटातील सदस्यांना अभियान लाभार्थी निकषांच्या आधारे नवीन समूह/गटांमध्ये समाविष्ट करून घ्यावे, किंवा सदर समूह/गटातील इतर सदस्यांच्या सहमतीने अभियानाच्या निकषाप्रमाणे वाढीव सदस्य घेऊन समूह /गटाचे पुर्नजिवन करावे. अशा प्रकारे नवीन स्वयंसहाय्य समूह स्थापना करतांना किंवा समूह पुनर्जीवित करतांना त्यांची रचना ही दिनदयाळ अंत्योदय योजना राष्ट्रीय नागरी उपजीविका अभियानाच्या मार्गदर्शक सुचानांप्रमाणे असेल, याची दक्षता घ्यावी.

०४. सदर शासन निर्णय महाराष्ट्र शासनाच्या www.maharashtra.gov.in या संकेतस्थळावर उपलब्ध करण्यात आला असून त्याचा संगणक संकेतांक २०१७०६०८१७४१३७५७२५ असा आहे. हा शासन निर्णय डिजीटल स्वाक्षरीने सांक्षातिक करून काढण्यात येत आहे.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नावाने,

(ज. ना. पाटील)

सह सचिव, महाराष्ट्र शासन

प्रत :

- १) मा विरोधी पक्षनेते, दोन्ही सभागृह, महाराष्ट्र विधानमंडळ, मुंबई
- २) सर्व सन्माननीय विधानसभा / विधानपरिषद व संसद सदस्य
- ३) मा.राज्यपाल महोदय यांचे सचिव
- ४) मा.मुख्यमंत्री यांचे प्रधान सचिव
- ५) सर्व मा.मंत्री / राज्यमंत्री यांचे खाजगी सचिव
- ६) मा.राज्य निवडणूक आयोग यांचे कार्यालय
- ७) मा.मुख्य सचिव यांचे वरीष्ठ स्वीय सहाय्यक

- ८) मा.लोकआयुक्त व उपलोकआयुक्त यांचे कार्यालय
- ९) मुख्यमंत्री महोदय यांचे जनसंपर्क अधिकारी
- १०) राज्यातील सर्व महानगरपालिकांचे आयुक्त
- ११) आयुक्त तथा संचालक, नगरपरिषद प्रशासन संचालनालय, वरळी, मुंबई
- १२) मुख्याधिकारी, नगरपरिषदा / नगरपंचायत (सर्व)
- १३) नगर विकास विभागातील सर्व कार्यासने
- १४) निवडनस्ती (नवि-२०)